

L
20

Resultaten van groepen bedrijven met verschillende
trekkracht over het boekjaar 1960/61

201

Met een publicatie

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG - CONRADKADE 175 - TELEFOON 61.41.61 - GIRO 41.22.35

TELEFOON AFD. VISSERIJ 39.01.55

AFSCHRIJFT

Onze verw.:Bg/TH/2606

's-Gravenhage, 6 september 1963

Landbouwschap,
Afdeling Paardenhouderij,
Commissie Paardengebruik,
Raamweg 25-28,
's-Gravenhage.

T.a.v. de Heer M. Nieuwenhuysse

Hierbij doe ik U toekomen een overzicht van de resultaten van groepen bedrijven met verschillende trekkracht over boekjaar 1960/61.

Ten behoeve van dit onderzoek zijn uit de L.E.I.-boekhoudingen enkele gegevens verwerkt en opgenomen in de tabellen A, B en C.

Het aantal bedrijven per groep loopt zeer uiteen en was in sommige groepen zeer klein. Het was derhalve moeilijk tot een gedegen vergelijking tussen de gemiddelden van de groepen met verschillende trekkracht te komen. Betrouwbare gevolgtrekkingen zijn dan ook niet mogelijk. Uiteraard zijn de bedrijven, waarvan de cijfers gebruikt zijn, ook niet speciaal voor een dergelijk onderzoek in administratie genomen.

Ik verzoek U om deze redenen de gegevens uit dit verslag niet voor publikatie te gebruiken maar ze als vertrouwelijk te beschouwen.

Intussen wordt er wel naar gestreefd bij de lopende onderzoeken aan dit aspect meer aandacht te schenken en tot beter gefundeerde conclusies te komen.

Uit dit overzicht zal U echter wel duidelijk zijn geworden, dat slechts in weinig gebieden hiervoor voldoende gegevens beschikbaar zijn.

PLV. HOOFD VAN DE AFDELING
BEDRIJFSECONOMISCH ONDERZOEK LANDBOUW,

Bijl.: 1

w.g. Drs. J. de Veer.

563

L20-
201
B

2289201

LANDBOUW-ECONOMISCH INSTITUUT

DEN HAAG - CONRADKADE 175 - TELEFOON 61.41.61 - GIRO 41.22.35

TELEFOON AFD. VISSERIJ 39.01.55

TREKKERS - PAARDEN

(boekjaar 1960/61)

I n l e i d i n g

Het aantal trekkers op de land- en tuinbouwbedrijven neemt steeds toe, per 1 mei 1961 waren er 89000 stuks, hetgeen een toeneming is t.o.v. 1 mei 1960 met ruim 6000 stuks.

Het aantal landbouwpaarden is in deze periode verminderd met 16000 of 8,5%.

Uit gegevens van de bedrijfseconomische boekhoudingen van het Landbouw-Economisch Instituut is nagegaan of er aanwijsbare verschillen te constateren zijn in bedrijfsvoering en netto-overschot tussen trekkerbedrijven, paardebedrijven en bedrijven met trekkers en paarden.

Hoewel er verschillen bestaan, zijn deze meestal moeilijk na te gaan en soms blijken ze helemaal niet uit de beschikbare gegevens. Er zijn nl. verschillende motieven, die tot het aanschaffen van een trekker doen besluiten en dat zijn heus niet altijd economische motieven.

Hieronder volgt een beschrijving van de verschillen en overeenkomsten die voorkomen op bedrijven met als trekkracht (een) trekker(s) (T-bedrijven), (een) paard(en) (P-bedrijven) en met zowel trekker(s) als paard(en) (T-P-bedrijven).

Uit de groepen bedrijven die voorkomen in "Statistisch Overzicht 1960/61 van de uitkomsten van Landbouwbedrijven" is nagegaan, of er groepen bedrijven te vormen waren die zowel T-bedrijven als P-bedrijven en eventueel T-P-bedrijven hadden. Het minimumaantal bedrijven per groep is op 4 gesteld.

De gemiddelde cijfers van deze groepen zijn op de tabellen A, B en C opgenomen van resp. akkerbouwbedrijven, weidebedrijven en gemengde bedrijven op zand.

§ 1. Akkerbouwbedrijven (Tabel A)

Van de Veenkoloniën was het mogelijk een vergelijking te maken tussen P-bedrijven en T-P-bedrijven. Het verschil in bewerkingskosten tussen deze 2 groepen is f. 10,- per ha; de hogere kosten van loon, werk door derden en paardekosten op de P-bedrijven worden ongeveer gecompenseerd door de hogere werktuigkosten op de T-P-bedrijven.

Het netto-overschot is op de P-bedrijven ongeveer f. 80,- per ha hoger dan op de T-P-bedrijven.

Voor de overige groepen kan een onderscheid worden gemaakt tussen T-P-bedrijven en T-bedrijven.

In de groepen Zuidhollandse Eilanden, Zeeuwse Eilanden en West-Brabant is praktisch geen verschil in geïnvesteerd vermogen in werktuigen op de T- en T-P-bedrijven. In deze groepen is het aantal trekkers

op de T- en T-P-bedrijven ook ongeveer gelijk, zodat hier de functie van het paard als trekkracht minimaal zal zijn.

In de overige groepen is een groter verschil in de bezetting aan trekkers per gebied. De investeringen in werktuigen zijn op de T-bedrijven dan ook per ha 30% hoger dan op de T-P-bedrijven. De bewerkingskosten per ha vertonen geen grote verschillen.

Het netto-overschot is bij 5 groepen op de T-bedrijven hoger dan op de T-P-bedrijven.

§ 2. W e i d e b e d r i j v e n (Tabel B)

Wat de oppervlakte betreft onderscheiden wij 3 groepen, nl. 15 - 20 ha, 15 - 25 ha en 25 - 35 ha. Het geïnvesteerde vermogen in werktuigen per ha is op alle T-bedrijven hoger dan op de P-bedrijven. De totale bewerkingskosten zijn bij de groepen tot 20 ha op de T-bedrijven hoger, bij de overige groepen ligt het verschillend.

Over het algemeen kan gesteld worden, dat hoge bewerkingskosten veroorzaakt worden door hoge loonkosten, deze kosten zijn immers 70-85% van de totale bewerkingskosten.

Enig verband tussen de hoogte van het loon per ha en het al dan niet hebben van een trekker is niet te zien.

Het werk door derden per ha is hier op alle T-bedrijven lager dan op de P-bedrijven.

De werktuigkosten per ha op de T-bedrijven zijn hoger dan de werktuig- en paardekosten op de P-bedrijven.

Bij de bedrijven beneden 20 ha is het aantal melkkoeien per ha op de T-bedrijven groter dan op de P-bedrijven; op de grotere bedrijven ligt het zeer verschillend.

Het netto-overschot per ha tussen de P- en T-bedrijven loopt gemiddeld niet erg uiteen, de 4 groepen met de T-P-bedrijven hadden alle een hoger netto-overschot dan de andere groepen.

§ 3. G e m e n g d e b e d r i j v e n o p z a n d (Tabel C)

Het aantal melkkoeien is op de meeste T-bedrijven groter dan op de P-bedrijven. Het in werktuigen geïnvesteerde vermogen per ha is op de T-bedrijven het dubbele van dat op de P-bedrijven.

De loonkosten per ha zijn in de groepen beneden 15 ha (behalve Overijssel) op de P-bedrijven hoger dan op de T-bedrijven, bij de overige groepen is dit verschillend.

Werk door derden is op alle P-bedrijven hoger dan op de T-bedrijven. De totale bewerkingskosten per ha zijn het hoogst op de bedrijven die ook de grootste loonpost hebben.

De lonen zijn op de P-bedrijven 80% van de totale bewerkingskosten, op de T-bedrijven is dit 72%.

Gemiddeld hebben de T-bedrijven een beter netto-overschot in de groepen boven 15 ha en de groep bedrijven van 10-15 ha in de Graafschap.

De groepen met zowel trekkers als paarden hebben een netto-overschot dat iets minder is dan dat van de trekkerbedrijven.

§ 4. S a m e n v a t t i n g e n c o n c l u s i e s

1. Op de akkerbouwbedrijven boven 25 ha is de trekker algemeen ingevoerd, er komen bij deze grote bedrijven wel paarden voor, maar dan meer voor lichte werkzaamheden.
2. Het aantal trekkers op de weide- en gemengde bedrijven boven 15 ha is behoorlijk groot.
3. Het is geen algemeen beeld dat de rundveestapel op de T-bedrijven groter is dan op de P-bedrijven.
4. Werk door derden is op de T-bedrijven over het algemeen minder dan op de P-bedrijven.
5. In hoeverre het aanwezig zijn van een trekker op een bedrijf invloed heeft op de hoogte van het loon, blijkt niet uit de beschikbare gegevens.
6. De hogere investeringen in trekker(s) en werktuigen op de T-bedrijven beïnvloeden de hoogte van de werktuigkosten. Een belangrijk deel van deze hogere kosten wordt echter gecompenseerd met het verminderen of verdwijnen van de posten werk door derden en paardekosten.

Uitgedrukt in procenten van de totale kosten waren bij de gemengde bedrijven boven 10 ha de werktuigkosten, werk door derden en paardekosten op de T-bedrijven 4% hoger dan op de P-bedrijven; bij de weidebedrijven boven 15 ha was van geen verhoging sprake.

's-Gravenhage, 12 juli 1963

N. Bogaerds

Tabel A

A K K E R B O U W B E D R I J V E N

G r o e p	Trekkracht type	Aant. bedrijven	Opp. cult.-grond in ha	Trekkracht aantal		Perc. grasland	Bouwland		Gefinv. verm. in werkt. per ha c.gr.	Bewerkingskosten per ha				Ov. kos-ten per ha cult.grond	Tot.-Opbrengsten	Net-to-over-schot	
				paar-den	trek-kers		perc. graan	perc. hak-vr.		loon-werk-tuig-kos-ten	werk-door-der-den	werk-kos-ten	to-taal-paar-den				
Veenkoloniën 15 - 25 ha	P	11	18,01	1,9	-	2	49	41	702	101	175	53	1068	688	1756	1881	125
	TP	56	20,56	1,2	1,1	2	51	42	1166	198	158	29	1078	709	1787	1991	204
Zuidh.Eilanden 25 - 40 ha	TP	8	34,15	1,6	1,9	9	31	42	1456	253	216	23	1229	852	2081	2174	93
	T	15	34,14	-	2,1	8	29	48	1424	284	254	-	1266	884	2150	2411	261
Zeeuwse Eilanden 25 - 40 ha	TP	13	38,38	1,7	1,7	12	36	30	1175	197	168	22	1001	664	1665	1933	268
	T	9	36,93	-	1,9	8	32	34	1274	214	197	-	963	703	1666	1836	170
West-Brabant 25 - 45 ha	TP	8	39,62	1,3	1,8	10	32	35	1225	230	165	16	909	777	1686	1892	206
	T	13	36,08	-	1,8	8	31	32	1255	220	171	-	888	705	1593	1864	271
Noordholland (excl. W'm) 15 - 25 ha	TP	15	21,89	1,3	1,1	11	41	35	1298	236	241	30	1259	814	2073	2282	209
	T	13	20,48	-	1,9	5	40	39	1825	346	262	-	1312	872	2184	2315	131
Noordholland (excl. W'm) 25 - 45 ha	TP	15	36,79	1,7	2,-	7	43	26	1418	244	218	24	1130	754	1884	2010	126
	T	12	35,02	-	2,7	1	43	30	1723	304	177	-	1095	683	1778	1954	176
Wieringermeer 25 - 45 ha	TP	15	31,92	1,3	1,5	2	36	33	1297	215	252	20	1136	865	2001	2271	270
	T	10	38,75	-	2,3	-	38	31	1655	281	271	-	1116	841	1957	2450	493
Zeeuwisch-Vlaan- deren 20 - 40 ha	TP	27	29,61	1,6	1,1	11	40	24	1206	199	187	27	947	726	1673	1857	184
	T	4	31,50	-	2,-	7	40	26	1635	303	182	-	1042	733	1775	2184	409

Tabel B

W E I D E B E D R I J V E N

Gebied	Trekkrachttype	Aant. bedrijven	Opp. cult. grond	Trekkracht aantal paarden	Omge-rekend vee per ha c.gr.	Melk-koeien	Geinv. verm. in werkt. per ha c. gr.	Bewerkingskosten per ha				Ov. kos-ten	Tot.-Op-br.-sten	Netto-over-schot	
								loon-kos-ten	werk-tuig-kos-ten	werk-door-der-den	werk-kos-ten paar-den				
Noordholl., veen rijbedrijven 15 - 20 ha	P	8	17,07	1,2	1,61	1,22	620	713	100	40	35	888	850	1738	148
	T	6	18,28	-	1,74	1,34	1110	789	183	14	-	986	1115	2101	255
	P	11	16,71	1,3	1,77	1,32	561	793	97	31	39	960	1266	2226	7
	T	7	17,24	-	1,69	1,40	859	827	153	14	-	994	1241	2235	181
Friesland 15 - 25 ha	P	40	20,57	1,9	1,58	1,15	632	695	109	39	46	889	867	1756	149
	T	7	21,76	-	1,54	1,23	967	610	172	29	-	811	955	1766	257
Overijssel 15 - 25 ha	P	8	19,41	1,8	1,63	1,20	660	696	106	15	46	863	977	1840	146
	T	11	18,19	-	1,48	1,14	980	720	173	13	-	906	898	1804	42
Noordholl., klei 15 - 25 ha	P	17	18,75	1,5	1,75	1,26	680	769	115	42	40	966	1152	2118	340
	T	10	18,99	-	1,77	1,27	1020	752	184	33	-	969	1341	2310	338
W.-Zuidholland 15 - 25 ha	P	11	18,88	1,3	2,12	1,64	570	796	95	33	34	958	1394	2352	160
	T	4	18,94	-	1,95	1,57	800	728	150	20	-	898	1563	2461	162
O.-Zuidholland, cons.bedr.15-25ha	TP	4	22,49	0,8	1,99	1,57	870	600	147	21	18	786	1274	2060	302
	P	7	17,24	1,2	1,99	1,53	620	812	114	48	35	1009	1840	2849	103
O.-Zuidholland, kaasbedr.15-25ha	T	11	19,64	-	1,88	1,48	910	765	181	24	-	970	1569	2539	45
	P	6	19,23	1,3	2,09	1,60	740	944	111	55	34	1144	2181	3325	25
Friesland, veengebied 25-35 ha	T	8	18,76	-	1,85	1,56	1100	901	190	26	-	1117	2106	3223	53
	P	18	27,57	2,-	1,49	1,10	520	542	41	42	36	661	852	1513	172
Friesland, klei-gebied 25-35 ha	T	6	26,85	-	1,46	1,15	890	556	161	12	-	729	852	1581	180
	TP	13	28,63	1,3	1,54	1,16	760	592	137	18	23	770	889	1659	202
Groningen 15 - 30 ha	P	23	28,85	1,9	1,55	1,12	550	611	99	31	33	774	865	1639	265
	TP	8	30,89	1,-	1,55	1,14	730	599	145	40	16	800	1022	1822	274
Groningen 15 - 30 ha	P	17	20,26	1,9	1,81	1,21	760	646	131	33	47	857	1054	1911	227
	TP	5	23,-	0,8	1,76	1,28	1000	647	207	12	17	883	1044	1927	263

Tabel C

G E M E N G D E B E D R I J V E N

Gebied	Trekkracht type	Aant. be-drij-ven	Opp. cult.-grond	Opp. gras-land	Melk-koeien		Trekkracht		Geïnv. verm. in werkt. per ha c.gr.	Bewerkingskosten per ha					Ov. kos-ten	To-taal kos-ten	Op-br.-sten over-schot	Net-to-over-schot
					Om-ge-re-kend vee	per ha c.gr.	werk-paard.	trek-kers		werk-tuig-kos-ten	werk-door-der-den	werk-kos-ten paar-den	to-taal	loon-kosten				
Overijssel 10 - 15 ha	P	27	12,41	9,48	1,74	1,24	1,1	-	630	1083	108	43	44	1278	1732	3010	2912	98
	T	5	11,60	9,-	1,76	1,30	-	1,-	1240	1143	276	32	-	1451	1708	3159	2870	289
Graafschap 10 - 15 ha	P	20	11,89	8,56	1,90	1,17	1,5	-	660	1116	119	52	63	1350	2011	3361	3215	146
	T	5	13,35	7,80	1,81	1,27	-	1,-	1440	871	292	46	-	1209	1783	2992	2982	10
Noordbrabant 10 - 15 ha	P	32	12,03	6,51	2,10	1,33	1,-	-	590	860	101	59	42	1062	1757	2819	2978	159
	TP	4	12,85	6,13	2,57	1,57	0,6	1,-	1280	783	204	67	24	1078	1555	2633	2612	21
Limburg zandgeb. 10 - 15 ha	P	8	11,65	3,93	2,30	1,26	1,2	-	710	1011	118	79	52	1260	2472	3732	4085	353
	T	5	11,22	2,93	2,17	1,46	-	1,-	1570	796	324	57	-	1177	1988	3165	3436	271
Friese Wouden 15 - 25 ha	P	26	19,21	18,78	1,61	1,15	2,-	-	710	752	114	27	52	945	982	1927	2024	97
	T	5	19,92	19,23	1,39	1,10	-	1,-	1143	579	214	20	-	813	878	1691	1803	112
	TP	8	21,22	20,16	1,58	1,16	1,3	1,-	900	647	168	40	31	886	952	1838	1938	100
Noordbrabant 15 - 25 ha	P	6	17,67	10,48	1,89	1,17	1,2	-	470	592	73	60	34	759	1206	1965	2023	58
	T	4	21,06	9,38	1,82	1,24	-	1,-	1120	610	190	49	-	849	1235	2084	2317	233
	TP	6	17,48	8,18	1,94	1,33	1,-	1,-	1050	700	198	38	29	965	1745	2710	2926	216
Friese Wouden 25 - 35 ha	P	15	28,57	27,03	1,38	0,97	2,3	-	560	528	91	48	40	707	731	1438	1534	96
	T	5	27,65	27,50	1,50	1,12	-	1,-	1030	529	167	34	-	730	874	1604	1768	164
	TP	9	30,80	29,72	1,38	1,01	1,0	1,-	790	577	152	30	16	775	844	1619	1712	93